సృష్టికర్త ఆవేదన

తొమ్మిది పదుల వయోభారాన్ని మోస్తున్న ఆ వృద్ధుడి పేరు రామయ్య. అయితే గత యాభై ఏళ్ళుగా ఆతన్నా పేరుతో ఎవరూ పిలవడం లేదు. ఆతని పేరు 'రామయ్య' ని కూడా ఈతరం వారికి చాలా మందికి తెలియదు. ఊరి వాళ్ళంతా అతన్ని 'ముసలయ్య' ని. దొరల కుటుంబాలకు చెందిన వాళ్ళు 'ముసలోడ' ని పిలుస్తారు.

ఆతని నడుం వంగిపోయింది. ముఖంలో వయసుతోపాటు, జీవితానుభవపు ముడతలున్నాయి. ఆతని ఒళ్ళో మూడు, నాలుగు తరాల జీవితాన్ని చూసిన జాడలున్నాయి. ఆతని నడుముకో పంచె ఉంది. తల మీద రుమాలుంది. ఒంటిపై ఆతడు పుట్టిబుద్దెరిగినప్పట్నుండి కూడా అంగీ వేసుకున్న జాడలు లేవు. ఎండ, గాలి, వాన, చలి లాంటివేవీ ఆతని శరీరంపై పెద్దగా ప్రభావాన్ని చూపినట్లు లేవు.

ముసలయ్యకు ఉండటానికో గుడిసుంది. ఆ గుడిసెలోనే ఆతనికి పిల్లలయ్యారు. ఆ పిల్లలకూ పిల్లలయ్యారు. మనుమలతరం వాళ్ళకు కూడా పిల్లలవుతున్నారు. ఆ గుడిసె పక్కనే పెద్దబంగళా ఉంది. ఆ బంగళా స్థానంలో అంతకుముందో మూడిళ్ల భవంతుండేది. అందులో రాజారావు దొర కుటుంబముంటుంది. ముసలయ్య సమకాలికుడైన రాజారావు ఈ మధ్యనే కాలం చేశాడు. ఇప్పుడతని మనుమల కాలం నడుస్తూంది.

ఆ ఊళ్ళో జమీందారైన రాజారావు కుటుంబం బంగళా పక్కన ముసలయ్య కుటుంబం వాళ్ల గుడిసె ఉండడం అసహజమే. దొరలుండనీయరు కూడా. ముసలయ్య పసివాడుగా ఉన్న సమయంలో రాజారావు తండ్రి ముసలయ్య తండ్రిని తన ఇంటి సమీపంలో గుడిసె వేసుకొమ్మన్నాడు. ముసలయ్య వాళ్ళ కుటుంబమంతా రాజారావింట్లో పనిచేస్తూ బతికేవారు. ఇంట్లోంచి కేకేస్తే చాలు ఎవరైనా పరుగెత్తుకొచ్చేవారు. ఆ విధంగా ముసలయ్య కుటుంబమక్కడ స్థిరపడిపోయింది. అక్కడి నుంచి ముసలయ్య కుటుంబాన్నెప్పుడో తరిమేసే వారే కాని వాళ్ళతో దొర కుటుంబానికవసరముంది. అందుకే వాళ్ళ జోలికిపోలేదు. అటు తర్వాత వాళ్లు పొమ్మన్నా వీళ్ళు పొదలుచుకోలేదు.

దొర, ముసలయ్య ఇండ్ల మధ్యనున్న ప్రహరీ గోడవతల దొర భాగంలో పెద్ద చింత చెట్టుంది.

దాని కొమ్మలు మాత్రం ముసలయ్య వాకిట్లోకున్నాయి. అన్ని కాలాల్లో ముసలయ్య వాకిలంతా చింతాకుతో నిండి వుంటుంది. ఆకురాలు కాలంలోనైతే మరీ ఇబ్బందిగా ఉంటుంది. వాకిల్నిండా చింతాకే. ఎన్నిసార్లూడ్చినా ఊడ్చినట్లే ఉండదు. పైగా ధాన్యం ఎండపోసుకుంటే దాన్నిండా చింతాకు పడుతుంది. నీడవల్ల అది ఎండడం కష్టంగానే ఉంటుంది. ఆ చెట్టు వల్ల వాళ్ళ కిబ్బందిగానే ఉంది. దాన్ని గురించే ఇదివరకెన్నో సార్లు తగాదాలు కూడా అయ్యాయి.

వాకిట్లో వాల్చున్న నులకమంచంలో వెల్లకిలా పడుకోనున్నాడు ముసలయ్య. జడల దయ్యంలా ఉన్న చింత చెట్టును చూశాడు. ఆతని కళ్ల ముందెన్నో జ్ఞాపకాలు తిరుగుతున్నాయి.

చింతచెట్టు గూర్చి దొర కుటుంబంతో తగాదాలు పెట్టుకోవద్దన్నాడు ముసలయ్య. కాని ఆతని మనుమలు వినడం లేదు. ''దొర లేడు.. దాత లేడు.. ఎవడు ఎవడికి దొర? చెత్తంతా ఎత్తిపోసేది మేముకాయంతేమో దొరకా? సగం కాయ మాకు రావాల్సిందే. ఆకు మాకు, కాయ దొరకా?'' అన్నారు ముసలయ్య మనుమలు. ముసలయ్య వాళ్ళ ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పలేకపోయాడు.

ఈ విషయంలో మనుమలు చెప్పిన చిన్న కథ జ్ఞాపకం వచ్చింది ముసలయ్యకు. పొత్తులో ఉన్న భూమి విషయంలో ఇద్దరికి తగాదా వచ్చింది. అందులో ఒకడు తెలివైనవాడు. రెండవ వాడమాయకుడు. పంటలో పై భాగం నీది, కింది భాగం నాది అన్నాడు తెలివికలవాడు. సరేనన్నాడు రెండవవాడు. వేరుసెనగ పంట వేశారు. ఆకు అమాయకుడికి, కింది భాగంలోనికాయ తెలివికలవాడి కొచ్చాయి. ఈ సారినాకే కింది బాగమన్నాడు అమాయకుడు. చేలో కంది పంట వేశారు. పై నున్న కంది వాడికి కిందున్న కట్టె అమాయకుడి కొచ్చాయి. ఈ కథలోని తెలివికల వాడిలాంటివాడు దొర.

ఆలోచిస్తే మనుమలు చెప్పింది నిజమే ననిపిస్తుంది ముసలయ్యకు.

ముసలయ్యకు చికాకుగా ఉంది. ఆందోళనగానూ ఉంది. అతని తొమ్మిది పదుల జీవితానుభవం దొరలాంటి బలవంతులతో తగాదాలు పెట్టుకోవద్దని చెబుతుంది. ఫలితాలేంటో అతనికి గుర్తుకొస్తున్నాయి. అయినా అతని మనుమలు వినడంలేదు. చింతకాయలో సగం తమకు రావాల్సిందే నంటున్నారు. ఇటీవలికాలంలో ఊళ్ళో జరుగుతున్న, జరిగిన మార్పులను జ్ఞాపకం చేసుకున్నాడు. ముసలయ్య లాంటి వారికవి ఆశాజనకంగానే కనబడుతున్నాయి. ఏదేమైనా దొర కుటుంబానికి లొంగేది లేదన్న మనుమల వాదం గూర్చి ఆలోచిస్తున్నాడు ముసలయ్య.

ఇదివరకెన్నోసార్లు జరిగినా పరిష్కారంకాని చింత చెట్టు గూర్చి పంచాయతీ రేపు జరుగబోతుంది. ఆ పంచాయతీ గూర్చే ఆలోచిస్తూ నిద్రలో కొరిగాడు ముసలయ్య.

తెల్లవారింది బారెడు పొద్దెక్కింది. ఊరి పెద్ద మనుషులంతా రాజారావు దొర కొడుకు రాఘవేంద్రరావు ఇంటిముందు గుమిగూడుతున్నారు. చింత చెట్టుకిందే పంచాయతీ రాఘవరావుకొడుకులుకిషన్‌రావు, శ్యాంరావు మిత్రులతోకలిసున్నారు. ముసలయ్య మనుమలు సురేష్, రాజునూనూగుమీసాల నూత్న యవ్వనంలో కోడెల్లా ఉన్నారు. వాళ్ళ వెంట వాళ్ల స్నేహితులున్నారు. ముసలయ్య కట్టెచేతితో పట్టుకుని ఆయాసంగా నడుస్తూ అక్కడికొచ్చి కూర్చున్నాడు. పెద్దమనుషలంతా బల్లలపై, మంచాలపై కూర్చున్నారు. ఆ పంచాయతీ చూడటానికి చాలా మంది ఊరి వాళ్లొచ్చారు.

ఆకురాలు కాలం. చింతాకు వాళ్ల మీద తుంపరపడ్డట్టుగా పడుతూనే ఉంది.

సర్పంచి అందరి దిక్కూ చూశాడు. సరాయించాడు.

''ఈ చింత చెట్టు కొట్లాట చాలా రోజుల్నుంచి నానుతూంది. దీన్నిట్లానే విడిచిపెడితే బాగుండదు. ఈ రోజు ఏదో పరిష్కారం అయిపోవాలి. నాన్చుకుంటూ పోతే కక్షలు పెరుగుతాయి'' అన్నాడు.

''అవును అవును'' అన్నారందరు.

''ముసలయ్యా! నీవు కష్టాల జూసినవు. సుఖాలం జూసినవు. మూడు తంతెల (తరాల) మనుషులం జూస్తున్నవు. నీ మనుమలేమొ ఉరుకులాడుతున్నారు. చింతకాయలో సగం కావాలంటున్నారు. లేకుంటే కొట్టేసుకొమ్మంటున్నారు. చెట్టుందేమోరాఘవరావు వాకిట్లో కొమ్మలన్నేమొ మీ వాకిట్లున్నయి. నువ్వేమంటవో చెప్పు'' అన్నాడు సర్పంచ్.

ముసలయ్య లేచి నిల్చున్నాడు. అందర్నోసారి కలియజూశాడు. రుమాలు తీసి కిందపెట్టి తల బరుక్కున్నాడు.

''అయ్యలారా! మీరంత పెద్ద లోకులు. మీకు చెప్పేటోన్నిగాదు నేను. మీరన్నట్టు నేను మూడు తంతెల మనుషుల జూసిన. రాఘవరావు దొరను నేను ఎత్తుకున్న. భుజాల మీదమోసిన. నా చేతులల్ల పెరిగిండాయినె. మూతి కడిగిన, ముడ్డికడిగిన వాళ్లింట్ల అరొక్క పని జేసిన. నా బతుకంత అల్లింట్లనే గడిచింది. ఆయన కొడుకులకు గూడ సేవ జేసిన.

''నాకు రాజారావు దొర యజమానైతే నా కొడుక్కు రాఘవరావు దొర యజమానైండు. మా కుటుంబమంత వాళ్ల సేవల్నే బతికినం. ఈ బంగ్ల పక్కన మా గుడిసె నుండనిచ్చింది మా మీద ప్రేమతోని గాదు. నాత్తిరి పగలు అల్ల సేవకు మేం పనికత్తమని'' ఆగాడు ముసలయ్య.

ఆ మాటల్నందరూ శ్రద్ధగా వింటున్నారు.

''నీ యవ్వ! ముసలోనికినా పారేత్తు. గీ సోదంత ఎందుకు? అసలు సంగతేందో చెప్పలేవు'' అన్నాడో పెద్దమనిషి.

''అయ్యాలార! ఇది మీకు సోదోలె కనపడుతుందేమొ? కాని ఇవన్ని చెప్పంది ఈ పంచాయతి సంగతి మీకు పూర్తిగ తెలవది. నేను చెప్పే సంగతులు ఒకదానితో ఇంకోదానికి సంబంధముంటుంది. పోతే ఇది మాములు చింతచెట్టు పంచాయతిగాదు. గందులో ఎన్నో విషయాలున్నయి.'' అన్నాడు ముసలయ్య.

''సరే కానియి! నువ్వు చెప్పేది చెప్పు.'' అన్నాడు మాజీ పట్వారి.

''అయ్యలార! దొర సంతోషమే మా సంతోష మనుకున్నం.

''అల్లకే సేవ జేసినం. కొడితె పడ్డం. తిడితె పడ్డం. ఒక్క మాటన్లేదు. అసలు మేం నోరె తెరువలేదు.''

''వట్టిగనే పని జేసింండ్రా? మీకు కూడుబెట్టలేదా?'' శ్యాంరావు మాటలకు విరాగిలానవ్వాడు ముసలయ్య.

''కూడు పెట్టింండ్రు నిజమే. మా కుటుంబమంత దొర సేవలోనే గడుపుతెమాకేం దక్కింది? ఇగొ గీ బొక్కలు. గీ చింపుల పేగులు. మేమేం బంగ్లాలు గట్టినమా? భవంతులు గట్టినమా? భూమి జేగలు కొన్నమా? జానెడు పొట్టనింపుకొనుడే గగనమైంది. మేం మా తండ్రి కాలం నుంచి గూడ గిదే గుడిసెలుంటున్నం. ఈ గుడిసెల్నే మా అందరి బతుకులెల్లి పోతున్నయి. మరి మేం సేవ చేసిన దొర?

ఇప్పుడున్న బంగ్లా అడుగున మునుపు భవ వంతుండేది. గూనిల్లుపోయది బంగ్లా అయింది. దొరకింకా పట్నంల బంగ్లాలున్నయి. ఆస్తులున్నాయి. నాకు, నా మనుమలకు అప్పటికి, ఇప్పటికి గుడిసే మిగిలింది. గీరెక్కలే మిగిల్నయి ఇగో గీరెక్కలే మిగిల్నయి దొర. సేవ జేసి సంపాయించింది ఇది...'' తన ముదుసలి శరీరాన్ని చూపుతూ అన్నాడు ముసలయ్య.

''అల్ల మోచేతి కింద నీల్లు తాక్కుంట బతికి అదో ఒతుకనిచెప్పుతున్నావా? అది గూడ బతుకేనా?'' అన్నాడు సురేష్.

''అదుగో చూడుండ్రి. నా మనుమలు. నాదో బతుకే కాదంటండ్రు. కాలం మునుపటి తీరుగలేదు. ఇప్పుడు దొర అనటానికి కూడ వాళ్లు ఇష్టపడుతలేరు. ఇప్పటోల్లకు పౌరుష మెక్కువ. ఇప్పుడు పడు సోల్లదే కాలం'' అన్నాడు ముసలయ్య.

''ఇంత వరకు చెప్పిన చరిత్ర చాలు. ఇప్పుడు చింతచెట్టు సంగతేంటో చెప్పు'' అన్నాడుమరో పెద్దమనిషి.

''చెట్టు గురించి మీకు తెలువందేముంది? దీని పంచాయతి ఏండ్ల నుంచి నానుతున్నదేనాయె. మీ దాంట్ల దొరలున్నరు. పటేండ్లున్నరు. చదువు కున్నోల్లున్నరు. నేం జెప్పేది బాగ మనసున వెట్టుండ్రి. ఈ చింతచెట్టుని నా చేతుల్తోని నేనే పెట్టిన. నీళ్ళు పోసిన. గొర్రె, మ్యాక, గొడ్డు గోదమేయకుండ కాపాడిన. దీన్ని నేనే సాదిన. సవరక్షణ చేసిన. పెంచి పెద్ద జేసిన. మునుపుపరారి గోడలు లేకుండె. గీ హద్దులు లేకుండె. కొన్నేండ్లయిన తర్వాత ప్రహారి గోడలచ్చినయి. చెట్టు మొదలేమొ దొరగోడ పక్కుంది. మొత్తం చెట్టు కొమ్మలన్నీ మా వాకిట్లకున్నయి.

''చెట్టు కాపుకొచ్చింది. నా కాలంల దొర కెదురుమాట్లాడెరుగ. చింతకాయ వాకిట్ల రాలిందంతా దొర మనుషులు, స్వయంగానేను దొర ఇంట్లోవేసేటోల్లం. దొర దయతలచి ఇస్తే ఒకటి రెండుకాయలు తీసుకునెటోల్లం. లేకుంటె లేదు. కావన్నని మేమెప్పు డడగలే. అటెనుక నా కొడుకు కాలమచ్చింది. వానికాలంల అకంత మన వాకిట్ల పడితేకాయ మనకేం రాదా అన్న ప్రశ్న వచ్చింది. ఆ మాటలు విని రాఘురావు దొరకోపానికొచ్చిండ్రు. అదంతల్నే అయిపోయినది. నా కొడుకు కాలంల దొర అప్పుడప్పుడు పులుసు కోసం కొంత చింత పండిచ్చెటోడు. నా కొడుకిప్పుడు లేడు. రెండేండ్ల కిందనే చనిపోయిండు.

'' ఇప్పుడు నా మనుమల కాలం నడుత్తుంది. నామనుమలు మా వాకిట్లో పడ్డ కాయల్లో సగంమాకే రావాలంటున్నరు. ఒకలిచ్చేదేంటి? అది మాదేనంటండ్రు. చెత్తంతా ఎత్తిపోసేది మేము. కాయేమో దొరకా అని నిలదీస్తండ్రు. ఇన్ని రోజులెట్లనో గడిచింది. మాది ఎడ్డికాలం. ఇప్పుడైతే నా మనుమలు చెప్పింది నాకు రైటే అనిపిత్తంది.''

ముసలయ్య చెప్పిన మాటలన్నీ విన్నారు పెద్ద మనుషులు. వాళ్ళల్లో వాళ్ళు మాట్లాడుకుంటున్నారు.

''చెట్టు దొర వాకిట్లుంది కదా! కాయ నీకెట్లా వస్తుంది?'' అన్నాడు సర్పంచ్.

''నిజమే చెట్టు మొదలు దొర బూమిల్నే ఉంది. కాని కొమ్మలన్ని మా ఇంటి మీదున్నాయి ఆకంత మా గుడిసె మీద రాల్తది. వాకిట్ల ఎండుగులు నేర్పినట్టు రాల్తది.చెట్టు నీడతోని వాకిట్ల ఏదెండ బోసుకున్నా ఎండది. చలికాంల ఎండ పొడక్కూసుందామన్నా ఎండెల్లది. ఇగేం జేడుసుడు? చెత్తంత ఎత్తిపోయాలెమేం? కాయల్నేమొ పాలు లేదా అంటున్నరు నా మనుమలు. మేం మొత్తం కాయ మాకేకావాలంట

లేము. మా వాకిట్లో పడ్డదాంట్ల నుంచి సగం ఇయ్యమంటున్నం. ఇదేమన్న అన్యాయమా చెప్పుండ్రి? యాడాదంత చెట్టుతోని కష్టపడి భాగం కోరుడు తప్పా?

"పోగా, ఆ చెట్టుని పెట్టి, సాది, సవరక్షణ చేసింది నేను. బుద్ధునికథ చెప్పిండు నా మనుమడు. పక్షిని చంపాలనుకున్నోని కంటెపక్షిని కాపాడినోనికే దాని మీద హక్కుంటది. అట్ల జూచినా చెట్టుమీద నా కధికార మున్నది..." అన్నాడు ముసలయ్య.

"ముసలోడు సూడురో... కథలుగూడ చెప్పుతండు..."

"దొరలంటె ఎంత భయపడెటోడు... ఇప్పుడెట్ల మాట్లాడతండు ముసలోడు."

"మనుమలు బాగ నూరి పోసిండ్రు."

"ముసలోని మాటల్లో కూడ తప్పేముంది?"

రకరకాలుగా మాట్లాడుకుంటున్నారు. జనాలు.

"మీకు బాగాకాపురాలచ్చినయి. ఎవరెవరిదో బలంచూసుకొని చింగి బింగాడుతండ్రు. చెంగుచెంగెగురు తండ్రు." కోపంగా అన్నాడు శ్యాంరావు స్నేహితుడు.

"ఇందులో తప్పేముంది? మీది నడిసినప్పుడు మీరు నడిపిచ్చుకోలేదా? మా రెక్కల కష్టంతోని మేము బతుకుతున్నం. మీకెందుకు లొంగుండాలె?" అన్నాడు రాజు.

ఊళ్ళో తమ కుటుంబం లాంటి వాళ్ళది తమ చిన్నతనంలో సాగినట్లుగా సాగకపోవడం రాఘవరావు కొడుకులకు మంటగా ఉంది. కూలినాలి చేసుకునే వాళ్ళు కూడా ఎదురు మాట్లాడటం కోపంగా ఉంది.

"మామోచేతి కింది నీళ్లు తాగి బతికినోల్లు కూడా ఈ రోజు మాట్లాడేటోల్లయిండ్రు. గుడిసెను కూడ ఇడిసిపెట్టి వెళ్లిపోండ్రి. దాని ధరిత్తం. ఎప్పటికి కిరికిరెందుకు?" అన్నాడు కిషన్‌రావుకోపంగా.

"ఇల్లు విడిచిపెట్టి, ఊరు విడిచిపెట్టి మేమెందుకు పోతం. పోతే గీతే మీరే పోతరు. ఊళ్లల్ల ఎంతమందిని చూస్తలేం?" అన్నాడు సురేష్ వ్యంగ్యంగా.

"ఏమన్నార్ర..." లేవబోయారు రాఘవరావు కొడుకులు.

ముసలయ్య మనుమలూ పైకురకబోయారు. అక్కడున్న పెద్ద మనుషులు వాళ్లనాపారు.

"ఇలా ఉంది వ్యవహారం. మీరేమంటారో చెప్పండి రాఘవరావుగారూ." అన్నాడు మాజీ పోలీసు పటేలు.

రాఘవరావుకు తన కళ్లముందే తన లాంటి వాళ్ళ అధికారం క్రమక్రమంగా కూలిపోవడం జ్ఞాపకం వచ్చి హృదయం భారమైంది. తన తండ్రి కాలంలో ఎంతో వైభవంగా సాగింది. తన కాలంలోనూ చాలా వరకు సాగింది. కాని కొన్నేళ్లుగా తమ అధికారానికి బీటలు వారడం మొదలై ఇప్పుడది పరాకాష్ఠకు చేరుకుంది. తనను ఎత్తుకొని పెంచిన ముసలయ్య లాంటి వాళ్ళు కూడా ఇప్పుడు తమ లాంటి వాళ్ళ మాటలు వినడంలేదు. విందామన్నా యువకులు విననివ్వడంలేదు. ఈ చింతచెట్టు వ్యవహారంలో తాము, ముసలయ్య వాళ్లు ఎవరి పట్టు మీద వాళ్ళున్నారు. ఇది తమ లాంటి వాళ్లకో లెక్క కాదు. దీన్ని వదిలిపెట్టవచ్చు. కాని, అలా చేస్తే తాము అలాగా జనంముందు వీగిపోయినట్టవుతుంది. ఇక వాళ్ళకు పట్టపగ్గాలే ఉండవు. అందుకోసం తాను తగ్గే ప్రసక్తే లేదు. ఇందులో న్యాయాన్యాయాల సంగతెలా ఉన్నా తాను రాజీపడదలుచుకోలేదు. చివరకు ఆ చెట్టు నరికివేయబడినా సరే తాను మాత్రం దిగిరాడు. ఇందులో

ఎందరిదో జోక్యముంటుందని తెలుసు. అయినా తాను లొంగిపోడు. కొద్ది క్షణాల్లో రాఘవరావులో ఎన్నో ఆలోచనలు.

'' ఇందులో చేసేందేం లేదు. చెట్టు మా భూమిలోనే ఉంది. కాబట్టి దీని కాయ కూడా మాదే. ఇన్ని రోజుల నుంచి ఎట్లా నడుస్తుందో ఇప్పుడట్లనే నడుస్తది.'' అన్నాడురాఘవరావు.

''అయితే మీ చెట్టు ఆకులను మా వాకిట్ల పడకుండ చూడండి. మీ చెట్టు నీడ మా కిబ్బంది కావద్దు. తెంపుకునేప్పుడు ఒక్క కాయ కిందపడకుండ తెంపుకోండ్రి'' అన్నాడు సురేష్.

''అదెలా వీలవుతుం? మీ తాత కాలంలో, మీ నాన్న కాంలో లేని పట్టింపులు ఇప్పుడెందుకొచ్చినయి. మీరే మొనగాళ్ళనుకున్నారా?'' అన్నాడో పెద్ద మనిషి కోపంగా.

''మునపటి తీరుగనే కాలముందా ఇప్పుడు. పటేల మీ తాత కాలంల, బాపుకాలంల మీ ఇంట్ల స్కూటర్లుండెనా? మరి మీ రెందుకు స్కూటరు నడిపిస్తండ్రు? ఇరవయేండ్ల కింద మనూళ్లె ఒక్కటే స్కూటరుండె. మరిప్పుడో? ఇరువై, ముప్పయున్నయి. ఎప్పటికాల మప్పుడే.'' అన్నాడు రాజు స్నేహితుల్లో ఒకడు.

''మీరు వాడెవడిదో బలం చూసుకొని మురుస్తున్నరు. పాపును చూసుకొని బలుపను కుంటున్నారు.'' అన్నాడో యువకుడు.

''వాపో, బలుపోకాలమే చెబుతది. తెలుస్తనే ఉంది.''

''పాతయి తవ్వుకును డాపుండ్రీ.'' సర్పంచ్ గద్దరించగానే ఇరువైపుల యువకులు మౌనం వహించారు.

'' ఇద్దరు ఎవ్వరి పట్టు మీద వాళ్లున్నరు.

నువ్వేమంటావో చెప్పు ముసలయ్య.'' అడిగాడో పెద్ద మనిషి.

''అయ్యలార! నే ననేదేముంది? నాకాలం దగ్గరి కచ్చింది. ఊరు పొమ్మంటుంది. కాడు రమ్మంటుంది. ఇప్పుడు నేం జెప్పుతె వినెటోల్లెవ్వలు పటేల. మాకాలం ఎడ్డికాలం. ఎట్లనో నడ్సింది. ఇప్పుడుపడుసోల్లది నడుత్తంది. వాళ్లనేను చెపుతె వినెటట్టున్నరా? ఈ చెట్టును పెట్టి, పెంచి, పెద్ద చేసింది నేను. అట్లని చెట్టంత నాకే కాన్నంటలేను. నా మనుమలు చెప్పింది రైటే అనిపిత్తది.

''దొరలార! పెద్దలోకుల్లార! మా కాలంల దొరలు, దాతలు, పాలేర్లు, చిన్నోల్లు, పెద్దోల్లు అందరుండెటోల్లు ఊళ్లె. ఒక్కల అవుసరంల ఇంకొక లాదుకునెటోల్లు. ఊరంత ఒక్క కుటుంబమోలుండేది. మరిప్పుడూల్లల్ల మార్పు లచ్చినయంటున్నరు. పడుసోల్ల రాజ్జెం నడుస్తంది. ఇది మంచికో చెడ్డకో తెలవది. కాని మంచికే నంటుండ్రునా మనుమలు. నేను వాళ్ల మాట వినాలెకద.''

'' ఎంగిలి మెతుకులు తిని బతికి అదో బతుకంటున్నావు. ఊళ్లెనట బాగ సంబంధాలున్నయట. పెద్దోలు చెప్పినట్టు నడిత్తె మంచిగున్నట్టు. అల్లది నడువకుంటె ఊల్లు పాడైనట్టు. గంతే కదా తాత' అన్నాడు రాజుతాతను దెప్పుతూ.

''పడుసోల్ల సంగతి గిట్లున్నది. మా కాలపోల్లకు ఊరంటె పేగు బొర్లేది. ఊరిడిసిపెట్టన్నంటె విలవిలలాడెటోల్లం. మరిప్పటోల్లు? దీని బిసాయిదెంతని ఇడిసిపెట్టిపోతరు. ఇప్పుడు అవన్నెందుగ్గని పంచాయితి నడువనియ్యుండ్రి'' అన్నాడు ముసలయ్య.

ఎట్ల ''నడువనియ్యమంటవు? ఎవ్వరి పట్టు మీదవాళ్లే ఉంటిరి. ఇకమేం జెప్పెదేంది?'' అన్నాడు

ఓ పెద్దమనిషి.

''ఇదిలాగే నాన్చుతూ పోతే కక్షలు పెరుగుతయి. ఏదో విధంగా పరిష్కారం చెయ్యాలి. కాని ఎవరూ ఒక్క మెట్టు కూడా దిగిరావడానికి సిద్ధంగా లేరు. అందుకోసం చింతచెట్టును నరికివేయడమే ఉత్తమం ఏమంటారు?'' అన్నాడు కరణం పంతులు.

రాఘవరావు వాళ్లు పంచాయతీకి ముందే అలా చేయాలని నిర్ణయించుకున్నారు కాబట్టి దానికి సరేనన్నారు.

''మాకు దక్కని చెట్టు ఉండేందుకు? నరికెయ్యండ్రి.'' అన్నారు రాజు, సురేష్.

''నరికెయ్యండ్రి... నరికెయ్యండ్రి...'' అక్కడున్న వాళ్లంతా అన్నారు.

ఆ మాటలు వింటున్న ముసలయ్య కెంతో బాధాకరంగా ఉంది. కడుపులోంచి ఆవేదన తన్నుకొస్తోంది. ఆ చెట్టుతో ఆతనికున్న అనుబంధం జ్ఞాపం వచ్చింది ఆ చెట్టుకిందే ఎంతో మంది ఆడుకోవడం జ్ఞాపకం వచ్చింది. మూడు తరాలను చూసిన ఆ చెట్టును నరకడమంటే మనుషుల్లోని ప్రేమలను, అనుబంధాలను, ఆప్యాయతలను నరుకుతన్నట్టే ననిపిస్తుందతనికి.

లేచి నిల్చున్నాడు ముసలయ్య. చేతులు పైకెత్తాడు.

''దొరలార! పటేండ్లార... పెద్దలోకుల్లార... ఎవ్వల పట్టు మీదాళ్లుండి చెట్టును నరుకుతనుడు మంచిగలేదు. నీడనిచ్చే చెట్టును, కాయనిచ్చె చెట్టును నరుక్కునెటోల్లు మనుషులేనా? ఈ చెట్టును నరుకద్దు బాంచెను. అసలే నరుకనియ్య. చెట్టును నరికిండ్రంటె తల్లిన్నరికినట్లే... దీన్ని నరుకద్దు.

''అరెరాజూ! సురేషూ! నా మాటినండ్రి బిడ్డ. ఆ చింతకాయ మనకు రాకున్నా మంచిదే. చెట్టు నుండనియ్యండ్రి. పట్టుపట్టకుని.'' అంటూ రెండు దిక్కుల వాళ్లనూ ప్రార్థిస్తున్నడు ముసలయ్య. చెట్టు దగ్గరికెళ్లి దాన్ని పట్టుకొని కూర్చున్నాడు.

అయినా ఎవరూ ముసలయ్య మాట వినదలుచుకోలేదు.

'ముసలోడ జరుగు...'' అని అతన్ని తీసుకొచ్చి దూరంగా నిలబెట్టారు.

రాఘవరావు మనుషులు నలుగురు గొడ్డళ్లతో నరకడం మొదలు పెట్టారు.

చెట్టు మీద పడుతున్న ఒక్కో వేటు ముసలయ్య హృదయంపై పడుతున్నట్టే ఉందతనికి. కడుపులోంచి దుఃఖం ఆవేశం ఎగదన్నుకొస్తున్నాయి.

''అరేయ్ నా మాటినుండ్రా, ఆ చెట్టును పెట్టింది నేనురా... సాదిందినేనురా.. ఆ చెట్టంటేనాకు పానంరా... ఒరేయ్ గొండ్రాలికేం తెలుసురాకనడంలోని బాధ? ఆ చెట్టుతో నాకెంత బంధముందో మీకేం తెలుసున్రా. వద్దున్రా. చెట్టును నరకద్దురా. ఎలుకలున్నయయని ఇల్లును కాలబెట్టుకుంటార్రా ఎవ్వడన్న? దొరా! చెట్టును నరుకు డాపుజెయ్యండ్రి. రాజూ! సురేషూ.. మీ తాత మాటినుండ్రి. చెట్టుతోనేం రాకుంటె ష్టానాయె. చెట్టును నరుకద్దు.'' ఏడుస్తూ. మొత్తుకుంటూ అందర్నీ తిడుతున్నాడు ముసలయ్య.

అయినా ముసలయ్య మాటల్ని పట్టించకున్న వాళ్లు లేరు. నలుగురు మనుషులు చెట్టును నరుకుతూనే ఉన్నారు. మరికొందరు కొమ్మలు నరకడానికి పైకెక్కుతున్నారు. ఇంకొందరు తాళ్లు తీసుకురావడానికి కెళ్తున్నారు.

ముసలయ్య మొత్తుకుంటూనే ఉన్నాడు. చెట్టు దగ్గరికి వెళ్ళబోయిన ముసలయ్యను ఆతని మనుమలు పట్టుకున్నారు.

చెట్టును నరుకున్న దృశ్యాన్ని చూడలేక పోతున్నాడు ముసలయ్య ఊళ్ళో పెనవేసుకున్న బంధాలను నరికివేస్తున్నట్టనిపిస్తుందతనికి. అయినా ఆ సృష్టికర్త ఆవేదన నెవరూ అర్థం చేసుకోవడంలేదు.

''వద్దుర్రా.. చెట్టును నరకొద్దుర్రా... ఒక్క చెట్టునైనా పెంచని మీకేం తెలుసుర్రా ఇందులోని బాధ! మీకు దండం బెడతారా... చెట్టును నరుకొద్దుర్రా... నేను సచ్చేదాకన్న ఉండనియ్యర్రా...'' ఏడుస్తూ అరుస్తూనే ఉన్నాడు ముసలయ్య.

రాజు, సురేష్ ముసలయ్యను బలవంతంగా గుడిసెలోకి లాక్కెళ్లారు. మరో దిక్కు చెట్టును నరికే కార్యక్రమం కొనసాగుతూనే ఉంది.

ఏడెనిమిది దశాబ్దాల కాలానికి సాక్షీభూతంగా నిలిచిన ఆ చెట్టు పొద్దుగూట్లో పడే సమయం వరకు ముక్కలుముక్కలుగా నరకబడి రాఘవరావు వాకిట్లో కుప్పలు కుప్పలుగా పడుంది.

గుడిసెలో అరుస్తూ అరుస్తూ, ఏడుస్తూ ఏడుస్తూనే స్పృహ తప్పిపడిపోయాడు ముసలయ్య.

ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక 31-8-94

(ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక కథల పోటీలో (1994) బహుమతి పొందిన కథ)